

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КНИГА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ
Том 1, 2008

ANNUAIRE DE L'UNIVERSITE DE SOFIA „ST. KLIMENT OHRIDSKI“
FACULTE DE PHILOSOPHIE
LIVRE DES SCIENCES DE L'INFORMATION ET DES BIBLIOTHEQUES
Tome 1, 2008

**СЪТРУДНИЧЕСТВОТО МЕЖДУ СОФИЙСКИЯ
УНИВЕРСИТЕТ И ЦИНТИ ЗА ПОДГОТОВКА НА
ИНФОРМАЦИОННИ СПЕЦИАЛИСТИ**

КРАСИМИР ПЕТКОВ

Krassimir Petkov. THE COLLABORATION BETWEEN THE UNIVERSITY OF SOFIA AND THE CENTRAL INSTITUTE FOR SCIENTIFIC AND TECHNICAL INFORMATION (CISTI) IN THE TRAINING OF INFORMATION SPECIALISTS

The Central Institute for Scientific and Technical Information (CISTI) in Sofia was established in 1962 in order to provide the methodical guidance and coordination of the specialized information services in Bulgaria. Initially, CISTI co-operation with the Library and Information Science (LIS) Department of the University of Sofia was mainly aimed at the postgraduate qualification of its staff. Later, this activity was extended to cover all bodies of the meanwhile established National System for STI (NSSTI). In 1983, the both institutions established a joint Training and Methodical Centre for Scientific and Technical Information. It provided short-, middle- and long-time postgraduate courses as described in the present article. As lecturers acted not only teachers from the Department but also outstanding specialists from CISTI whose contributions are highlighted therein. The Department supported also the scientific career of CISTI specialists offering them the opportunity to obtain PhD degree.

From 1976 onwards, CISTI started online information services for managers, researchers and engineers by the means of databases. Being one of the few information hosts in Bulgaria, CISTI provided access of teachers and students from the Department to its advanced data storage and retrieval facilities for training purposes. Through this partnership the LIS education was more closely related to the practice of modern information services. Unfortunately, CISTI was dissolved in 1993. However, its

successor, the National Centre for Information and Documentation (NACID), continues its collaboration with the LIS Department although on a reduced scale.

Най-напред нека припомним някои основни моменти от историята на Централният институт за научна и техническа информация (ЦИНТИ). Той е създаден през 1962 г. с основна задача да осъществява методичното ръководство и координацията на научно-информационната дейност в страната. През 1973 г. с постановление на Министерския съвет (МС) се приемат концепция и програма за Национална система за научно-техническа информация (НСНТИ) с главен орган ЦИНТИ. Съгласно постановлението ЦИНТИ придобива и известни контролни функции и в неговия състав влиза и Централната научно-техническа библиотека (ЦНТБ). От 1976 г. към ЦИНТИ започва да функционира първият по рода си у нас автоматизиран информационен център (АИЦ) и стартира обслужването на ръководните и научно-техническите кадри в страната със собствени и чужди онлайн-бази от данни.

Сътрудничеството на ЦИНТИ с катедра "Библиотекознание и научна информация" при Софийския университет води началото си малко след създаването на института и първоначално е свързано главно с подготовката на кадри за него. Това сътрудничество придобива ново измерение през 1972 г., когато за първи път съвместно с Катедрата се организира тримесечен курс за следдипломна квалификация по НТИ. През 1975 г. в Катедрата за първи път е проведена дългосрочна, 21-месечна специализация по НТИ, чието времетраене е намалено впоследствие на 15 месеца. В изпълнение на постановления на МС от 1973 и 1980 г. за продължаващата квалификация на кадрите и в резултат на задълбочаващото се сътрудничество между Катедрата и Института и силното разширяване на материалната база и кадровите ресурси на последния през 1983 г. е изграден съвместен Учебно-методичен център по НТИ със задача да организира и повишава квалификацията на кадрите от НСНТИ и информационната култура на потребителите на такава информация. По линия на Центъра на работещите в НСНТИ се предлагат следните квалификационни курсове за групово или индивидуално обучение:

- краткосрочни – за въвеждане в работата на новоназначени кадри с продължителност до три дни, а също и за обогатяване и опресняване на знанията по НТИ по предварително съгласувана програма между Катедрата и организациите, в които работят курсистите;

- средносрочни – следдипломна специализация по НТИ в СУ за специалисти с висше образование с продължителност три месеца, завършваща с разработването на курсов проект; предлага се и задочна, по-кратка форма;

- дългосрочни – задочна следдипломна специализация по НТИ в Софийския университет за специалисти с висше образование, завършили тримесечния курс и стаж минимум три години. Тя е с времетраене 12-15 месеца и комбинира присъствени занятия (лекции, упражнения, проверка на знанията) в няколко модула с общ обем около 500-600 учебни часа и самоподготовка. Специализацията завършва с разработване и защита на дипломна работа. В много случаи ръководители и рецензенти на дипломни работи са научни работници от ЦИНТИ – най-вече старши научните сътрудници Спас Арсенов и Радка Андрианова.

Курсовете за следдипломна квалификация се провеждат съвместно от преподаватели от Софийския университет и научни работници от ЦИНТИ. Измежду последните особен принос за подготовката на информационни специалисти имат:

- ст.н.с. Станко Чавдаров – един от пионерите на научно-информационната дейност у нас, лектор по информационно търсене, информационно-търсещи системи, проучване на информационните потребности и аналитично обработване на информацията. Той е автор и на учебника „Теория и методи на научната информация: обработване, търсене, разпространение”, издаден през 1984 г.;

- ст.н.с. Спас Арсенов – информационни системи, научно-информационна дейност и най-вече по организация и управление на Международната и Националната система за НТИ, за чието създаване той има не само голям научен, но и практически принос в качеството си на зам.-директор на Международния център за НТИ и зам.-генерален директор на ЦИНТИ;

- ст.н.с. Радка Андрианова – методика и ръководство на научно-информационната дейност, а също и по „Универсална десетична класификация”, механизация и автоматизация на процесите в информационната дейност; нейни лекции както и на Станко Чавдаров са издадени на циклостил още през 1969 г.

Наличната информация за структурата и съдържанието на учебните курсове показва, че някои от тях са актуални и понастоящем. При провеждането на част от курсовете се използват модерни за времето си технически средства, а за проверка на знанията на курсистите някои преподаватели като Спас Арсенов прилагат още тогава тестове. Организационната работа по курсовете се осъществява

от страна на ЦИНТИ в лицето на Веска Тютюнджиева, Христо Барутчийски, Христо Каров, Бианка Илиева и др. В края на всеки курс се провежда анкета между курсистите за получаване на обратна връзка с оглед да се подобри качеството на обучението и то да отговори по-добре на техните желания и потребности.

Както съобщава доц. Татяна Янакиева в свой доклад пред X национална научна конференция на СБИР (2000 г.), през периода 1973-1992 г. през 46 курсове за квалификация и преквалификация, осъществени съвместно от Катедрата и ЦИНТИ, са преминали около 900 библиотечни и информационни специалисти. Това са хората, изградили НСНТИ с многобройни центрове и бюра в научни организации и производствени предприятия, създали автоматизирани информационни системи като „Сирена” и „Хоризонт”, разработили методичната и нормативна база за научно-информационна и обзорно-аналитична дейност. Те представляват и сега съществена част от професионалното ядро в българските библиотеки, информационни центрове и звена.

Сътрудничеството между ЦИНТИ и Катедрата се основава на голямата взаимна полза и за двете институции от него. От една страна Катедрата осигуряваше висококвалифицирани преподаватели и дидактичен опит за подготовката на кадри за НСТИ. Същевременно катедрата активно съдействаше за научната кариера на специалисти от ЦИНТИ, като им даде възможност да започнат аспирантура (днешната докторантура). Освен преподаватели от Катедрата ръководители на аспиранти бяха и научни работници от ЦИНТИ. Така например ст.н.с. Спас Арсенов беше ръководител на двама успешно защитили аспиранти, зачислени към Катедрата.

От друга страна ЦИНТИ предоставяше на Катедрата уникални възможности за свързване на обучението с практиката. В продължение на дълги години АИЦ на ЦИНТИ беше единственото място в страната, където студентите можеха да придобият непосредствена представа за „кухнята” на съвременната информационна индустрия. ЦИНТИ приемаше и голям брой студенти за практически стаж – най-вече в ЦНТБ, като тази традиция продължава и до днес. Информационните продукти на ЦИНТИ и особено аналитичните обзори, реферативните бюлетени и сборникът „Методика, техника, опит” си остават ценно помагало в учебната и научната дейност на Катедрата. Специалисти от ЦИНТИ, подпомогнати в научната си кариера от Катедрата, бяха включени в осъществявания от нея учебен процес като хонорувани и щатни преподаватели в бакалавърски и магистърски програми.

През 1993 г. ЦИНТИ беше закрит и на негова основа се създаде НАЦИД със силно редуциран състав и функции, които не включват подготовка на информационни специалисти. Въпреки това НАЦИД продължава да подпомага тази подготовка най-вече чрез студентски стажове в ЦНТБ, а също и чрез своите информационни продукти и услуги.